

GLAS GORENJSKE

UREJA UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, KOROŠKA C. 6; TELEFON 475; TEK. RAČ. PRI NB KRANJ-OKOLICA STEV. 624-T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, CETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 10 DIN

Sindikalna organizacija mora odigrati pomembnejšo vlogo pri pojasnjevanju delavskega samoupravljanja

Na eni zadnjih sej sekretariata SZDL kranjskega okraja so hoteli razpravljati tudi o SZDL in sindikatih, toda zaradi preobširnega dnevnega reda seje, tega niso mogli storiti. Vsekakor pa je treba pozdraviti pobudo SZDL, ki je začela razmišljati tudi o delu in življenju sindikalnih organizacij.

V kranjskem okraju je od strani oblastvenih forumov. Primeri raznih konferenc, ko pripravljajo in zbirajo podatke za družbeni plan ali podobno, navadno vedno povabijo le direktorja ali nekega iz tehničnega vodstva, medtem ko članov delavskih svetov skoraj ne povabijo.

V »Iskro« je prišla enkrat neka ekscurzija. Sprejel jo je direktor podjetja in jo vodil po podjetju. Sele ko so člani ekscurzije želeli spoznati predstavnike delavskega samoupravljanja, so poklicali predsednika DS, ki pa o problemih samoupravljanja ni vedel mnogo povedati. V »Iskri« in nekaterih drugih podjetjih prav tako dolgo niso našli pravega sodelovanja med direktorjem in predstavniki delavskega samoupravljanja. Da pa je stanje tako, so delno krivi tudi delavski sveti in upravni odbori sami, ker se premalo poglobljajo v teke probleme in ne poznajo dovolj finančnih in komercialnih pogojev. Prav zato so seje upravnih odborov dostikrat preobremenjene z drobnimi vprašanji, z reševanjem raznih prošelj, kazni itd.

jp

Brez perspektive in za prestiž

V Žireh se je razprava o poljanski komuni zataknila

V sredo zvečer je bil v Žireh sestanek političnih delavcev iz Žirov, ki so ga obiskali tudi tov. Miran Košmelj, Vinko Hafner in Dušan Horjak iz Kranja. Namen tega sestanka je bil, da se Žirovec čimbolj trezno pomenijo, kje naj bi bila v Poljanski dolini komuna in seveda tudi sedež te komune. Sestanek je bil izredno dobro obiskan, saj se je zbralo preko 200 ljudi. Že takoj v začetku naj povemo, da sestanek ni dosegel enotnega stališča članov SZDL, mnenja pa bila deljena, to pa bo prav gotovo vplivalo na nadaljnji razvoj dogodkov v Poljanski dolini.

Uvodoma je predsednik OLO Kranj tov. Miran Košmelj na željo zborovalcev pojasnil, zakaj je Pripravljalni odbor predlagal dolino kot eno samo komuno. Dejal je, da bi razbitje doline na več komun pomenilo hromitev tiste gospodarske zaključene celote, ki jo dolina predstavlja. Prav tako je Žirovec pojasnil, da je taka oblika Poljanske doline samo predlog Pripravljalnega odbora in nič drugega, da pa je stvar ljudi, kako se bodo odločili. Seveda pa bi morali ob tej odločitvi pretehtati prav vse razloge, tudi tiste, ki jih je pripravil odbor za formiranje komun na Gorenjskem in predložil v razpravo.

Ob formiranju komun ne gre za nek administrativen akt. Ta korak bo odločilen za dolgo dobo in od njega bo odvisen splošen razvoj tako v Žireh kot v vsej Poljanski dolini.

Sestanek je pokazal, da mnogi še ne razumejo dobro, kaj je bistvo novih samoupravnih organizmov. Na vse mogoče in nemogoče načine so namreč posamezniki zagovarjali svojo komuno, ki pa po treznem premiš-

sleku nima posebnih pogojev za svoj obstanek. Strah, da bi bili Žirovec v bodočem ljudskem odboru komune preglasovani, je prav gotovo neosnovan. Prav tako je napačna trditve, da Poljanska dolina ne gravitira k Škofji Loki. Nikakor se ne moremo strinjati z diskutantom, ki je dejal, da bo Žirovec pisala, da so šli Žirovec »poda« Gorenjo vas in da to pišanje ne bo lepo spričevalo za Žirovec. Z isto pravico lahko trdimo, da bo zgodovina pisala tudi o tem, da so Žirovec razbili enotnost Poljanske doline in to za lepo število let, če bodo po vsej sili hoteli imeti svojo komuno. Drži, da jim tega nihče ne brani, vendar je treba pribiti, da bodo potem tudi Žirovec sami morali poiskati krivice, ko jim bo voda zalila grlo. Pri vsem tem pa se ne bi smelo postaviti vprašanje »kdo bo koga«. Komuna v Poljanski dolini bi morala postati most za zблиžanje med posamezniki in kraji, ki so jih doslej razdajala osebna nasprotja. Vsakdo je lahko uravničeno pričakoval, da bodo Žirovec tisti, ki bodo največ prispevali in največ žrtvovali za enotnost doslej razbite doline, in da bodo Žirovec tisti, ki bodo vložili največ truda, da dobi Poljanska dolina enotno politično in upravno vodstvo. Sinočnji sestanek ni ravno potrdil te trditve. Nekateri ljudje na sestanku so celo z natoscevanjem hoteli speljati razpravo na slepi tir. Proti koncu sestanka pa so se stališča le nekoliko zblížala.

To je tudi logično, saj je vsakomur jasno, da je edino enotna komuna najboljša oblika za gospodarski in politični razvoj doline. Vendar je vprašanje sedeža nove komune razpravo ponovno spravilo v sleno ulico. Vsi argumenti govore jasno in točno, da bi bil najbolj primeren sedež komune v Gorenji vasi. Če pa Žirovec vztrajajo pri svojem, na to le kaže, da jim argumenti niso mar in da jim gre le za prestiž.

Sestanek je sicer pustil vprašanje sedeža odprto. Žirovcani

naj bi se sami zmenili z Gorenjevaščani in Poljanci, če se strinjajo s sedežem v Žireh, vendar naj pripomnimo, da taka rešitev, če do nje pride, ne bo najboljša. Problem središča bodoče poljanske komune ni na vsak način morali reševati tudi s stališča interesa skupnosti komun, kajti prav ta skupnost bo morala Poljanski dolini mnogo pomagati, pa naj bodo tam ena ali več komun. Na to ni na sestanku nihče pomislil.

In zaključek? Dobili smo le nekaj novih variant za bodočo oziroma bodočo komuno v Poljanski dolini. Prvotna zamisel o enotni dolini pa je le za korak dlje od uresničitve.

V. Štepihar

Iz vsebine

- Naša anketa DELOVNI KOLEKTIVI RAZPRAVLJAJO ...
- Se nikdar niso toliko gradili
- NOVA PREMIERA Husson: SREČNA ČRTA
- Spomenik padlim borcem v Domžalah
- Glas naših bralcev
- ZABAVNA STRAN
- Iz sodnih dvoran

Tudi organizacije obeh okrajev se bodo združile

Nekatere že imajo skupno vodstvo za vso Gorenjsko - Po rednih letnih obnih zborih naj bi organizacije pripravile združitve

V ponedeljek so se v Kranju sestali predstavniki vseh političnih, množičnih in športnih organizacij s področja obeh gorenjskih okrajev. Po uvodnih besedah tov. Vinka Hafnerja, ki je v imenu sekretariata SZDL vodil sestanek, so predstavniki organizacij povedali svoja mnenja in stališča do združitve svojih organizacij v okraju in po komunah.

Tudi množične, politične in športne organizacije lahko mnogo prispevajo k utrditvi nastajajočih komun. Zato je prav in potrebno, da se organizacije združijo in vsaka za sebe izvoli svoje okrajno vodstvo. Organizacije naj bi se združile v mesecu decembru in januarju, vendar v soglasju z republiški-mi zvezami.

POPRAVEK

V prejšnji številki nam je tiskarski škrat napravil neprijetno pomoto. V tretjem stolpcu na prvi strani je bilo izpuščeno med novimi člani sekretariata Okrajnega komiteja ZKS ime Miran Košmelj, ki je bil na zadnjem plenumu tudi izvoljen v sekretariat. S tem ne ljubo pomoto popravljamo.

Jeseničani se pripravljajo za Dan republike

Kakor vsa dosejanja leta hočejo praznik ustanovitve nove Jugoslavije Jeseničani tudi letos čimprej praznovati. Teledruštvo »Partizan« in vse sekcije jeseniške »Svobode« z veliko vneto pripravljajo svečano akademijo v počastitev Dneva republike. Mestno gledališče pa pripravlja uprizoritev znane Čufarjeve drame »Polom«, ki bo istočasno tudi otvoritvena predstava letošnje gledališke sezone.

S pomembnimi delovnimi uspehi bodo Dan republike počastili tudi jeseniški železarji. Tako bodo do tega velikega praznika zaključili gradbena dela nove lope za jeklarino, v katero bodo postavili nove Siemens-Martinove peči. Dokončujejo tudi že dela v kalorični centrali, ki bodo dajala na uro 25 ton pare več. Tudi po posameznih obratih bodo uredili do Dneva republike umivalnice, jedilnice in podobne prostore. Na Javorniku hite, da bodo čimprej končali z gradnjo nove valjarne za tanko pločevino, ki je že pod streho. Zaključujejo tudi dela

medvoško komunalno skupnost. Smedničani in Valburžani pa so se teže odločili in le s tremi glasovi so prevladali tisti, ki želijo v medvoško komuno. Precej volivcev se je glasovanja vzdržalo in nekateri so celo predlagali, naj bi bila odločitev tajna. Razvojne pogoje za prihodnost bi imeli Smedničani v obeh komunah precej slične in za komuno Medvode so se odločili predvsem zaradi tega, ker bo to središče bodoče komunalne skupnosti oddaljeno od Smednika le 4 km, medtem ko je do Kranja celih 10 km.

Problemi bodoče domžalske komune

Kdo zavaja ljudstvo?

Moravčani in Mengšani hočejo biti samostojni - Politični aktivisti se boje zborov volivcev

Na zadnjem zboru volivcev v Domžalah, ki je bil 9. nov. t.l. in sta mu prisostvovala tudi zvezni poslanec Tomo Brejter in republiški poslanec Ivan Novak — Otkva, je bila glavna točka dnevnega reda razprava o bodočih komunah. Delovni predsednik Zdravko Troha je navzočim predložil tri možne variante o obliki bodoče domžalske komune, obenem pa jasno nakazal, da je smiselna, realna in uspešna le prva varianta, ki jo je izdelal — po temeljiti analizi gospodarskih, kulturnih in političnih faktorjev posameznih občin — Inicijativni odbor za formiranje komun pri OLO Ljubljana-okolica. — Po tem predlogu bi bodoča domžalska komuna obsegala nekako te-le kraje: občino Domžale, Mengeš, Lukovico, Blagovico, Moravče ter katastrske občine Dragomej, Homec, Radomlje, Rova in Senkovturn, s skupno 23.440 prebivalci in 22.786 ha ozemlja. Imela bi vse gospodarske pogoje za nagel razvoj, saj bi ostvarila letno približno 3,3 milijarde narodnega dohodka in sicer iz gospodarstva 3 milijarde, iz kmetijstva desetkrat manj t. j. 0,3 milijarde, povprečno na prebivalca pa bi prišlo 139.850 dinarjev.

Središče komune bi bile Domžale z izredno razvito ind. in gospodarstvom, ki bi same ostvarile kar 2,8 milijarde (na prebivalca 299.000) din narodnega dohodka.

Narodni dohodek celotnega področja bi se smiselno in perspektivno razdelil na vso komuno, ki ima po tem predlogu tudi ugodno geografsko zaokroženost, saj Moravska dolina kot Crni graben, da ne govorimo o Mengšu, gravitirata k Domžalam.

Volivci so pazljivo sledili izvajanjem delovnega predsednišča in na koncu dali tudi vrsto

pripomb. Ob zaključku razprave se je jasno pokazalo, da se večina volivcev strinja s predloženim načrtom in so s tem zborom razpravo o komunah v Domžalah zaključili. Čakajo le še na formalni akt prenosa oblasti.

V Moravčah se razprava omejuje le na krog političnih delavcev, občinskih odbornikov in odbornikov SZDL, odmev najdemo včasih le še v gostilni pri »Kavk« — o zboru volivcev pa še ni govora. Politični aktivisti izražajo bojazen, da bodo volivci preveč energično nastopili proti združitvi z Domžalami, Mengšem in Lukovico ter odločno zahtevali lastno komuno. Zato sedaj čakajo in »politično delajo«. Ne vemo koliko to drži, saj smo dobili vtis, da večina funkcionarjev še sami zahtevajo lastno komuno z motivacijo, da je v Domžale predaled (14 km), da bodo morali ljudje tja letati za vsako »figo« in da imajo Moravče, če bi dobili v svoje roke »Kremen«, tudi vse gospodarske pogoje za razvoj. Da so ti razlogi precej jalovi je lahko jasno tudi Moravčanom. V Motniku, kjer so ljudje bolj razsodni, predvsem pa politični delavci sposobnejši in naprednejši, so se takoj odločili za kamniško komuno, čeprav so oddaljeni 25 km od središča.

Opirajo se na nekakšno statistiko, ki »kaže«, da bo moralo — če bo sedež komune v Domžalah — oditi tja vsak dan 60% več ljudi, da urede svoje uradne zadeve. Po našem mnenju pa to ne drži, saj bo imela občinska izpostava že toliko pooblastil, da bo urejala stvari, ki pridejo najpogosteje v poštev (davki, potrdila itd.). Pripomniti pa moramo še, da se bodo razmere celo izboljšale, saj bo mnogo poslov prešlo iz okraja na komuno in ne bo treba Mo-

ravčanom hoditi v Ljubljano (kot doslej), ampak bodo opravili kar v 11 km bližjih Domžalah.

Če pa gledamo gospodarsko osnovo za »moravško komuno« vidimo, da je ta zahteva skoraj smešna. Tudi če bi imeli podjetje »Kremen«, dvomimo, da bi bilo kaj boljše, kajti kmetijstvo je v tej dolini tako zastalo, da boterjalo ogromne investicije.

Vsiljuje se nam vprašanje: zakaj se funkcionarji v Moravčah bore za lastno komuno? Ne mislimo ugibati, le pripomniti bi, da naj si pridejo čimprej na jasno in to razlože tudi svojim volivcem, da bi bila taka »komunčica« z nekaj več kot 3000 prebivalci, brez gospodarske osnove in brez kulturno-prosvetne dejavnosti v nekaj mesecih obsojena na životarjenje.

Tudi v Mengšu še vedno odlašajo s sklicanjem zborov volivcev iz približno istih vzrokov. Politični delavci se baje precej prizadevajo, da bi ljudem pravilno razjasnili pomen, vsebino in razvoj bodočih komun ter logičnost združitve z Domžalami. Izgleda pa, da nimatej dosti uspeha. Ostro pobijajo reakcionarna lokalpatriotična gesla, ki jih širijo nekateri obrtniki in malomeščani, češ da bodo ves dohodek »pobrali Domžalčani in ga porabili za lastne koristi« ter da imajo z Domžalami itak »slabe izkušnje«. Odločno se moramo opozoriti, da zavajanje volivcev in jasno prikazati ljudem: da se bo v bodočih komunah razdelil narodni dohodek pravično in pravilno na vse področje. Pa še na nekaj moramo opozoriti: večina delavcev (nad 400) je zaposlenih izven Mengša in tam ustvarja (Nadaljevanje na 2. strani)

Rimske počitnice (Praznik v Rimu)

Je naslov filma, katerega premiera je bila v sredo, 17. nov. v kinu »Staržič«. Film je ob svojem rojstvu doživel v Angliji velikanski uspeh in je razburil vso angleško javnost, tako da so ga v začetku celo prepovedali.

Iz neimenovane, izmišljene krajevine je po državnih poslih pripotovala v Rim mlada princesa Ana s svojim spremstvom. Utrujena od neprestanih sprejemov in razgovorov je postala tako izčrpana, da ji je zdravnik predpisal en dan počitka in ji dal injekcijo z uspavalnim sredstvom. Istega večera si je Ana zaželela priti med običajne ljudi, da bi si lahko ogledala izložbe, jedla sladole in — ostrigla lase. Potihoma se je splazila na ulico, toda ni še bila dolgo zunaj, ko jo je premagal spavec. Tako spečo jo je našel ameriški častnik Joe Brady. Ker mu ni povedala naslova, jo je odpeljal na svoje stanovanje, kjer je takoj spet zaspala. Šele drugo jutro je Brady iz časopisov izvedel, kdo je njegov očarljivi gost. Ona pa se ni hotela vrniti. Dokler je bilo mogoče, je hotela živeti kot drugi ljudje. Iz glavnega mesta njene države pa je med tem prišel poseben detektiv, da bi jo našel brez škandala. In res je našel na splavu sredi Tiberu. Na povratku jo je Joe spremljal. V malem avtomobilu sta se zadnjikrat objela.

Poleg Gregory Pecka in Edie Albert, nastopa v tem filmu najbolj zveneče novo filmsko ime Audrey Hepburn, ki je popolno nasprotje dosedanjim hollywoodskim atomskim lepoticam, vendar je ne moremo imenovati grdo. Njen obraz, ki

ga krasijo velike, nekoliko posevne oči, je tak, kot ga vsakdo rad vidi. Audrey je visoka,

Audrey Hepburn in Gregory Peck

skoraj preveč vitka, toda izredno ljubka v svojih kretnjah. Za dovršeno kreacijo v tem filmu je dobila največjo filmsko nagrado — Oskarja, — ki jo vsako leto dobi le najboljši igralec in igralka.

Audrey Hepburn se je rodila 4. maja 1929 v Bruslu v Belgiji. Po vojni se je preselila v Anglijo, kjer je živeča že pred vojno in nadaljevala študij v baletni šoli. Kot plesalka je bila potem zaposlena v zboru londonskega baleta in pričela

študirati igralsko umetnost. — Kmalu je Audrey dobila več manjših baletnih in igralskih vlog v filmu in televiziji. Sama je začudena nad svojimi uspehi in pravi: »Nikoli nisem mislila, da bom pri filmu tako

uspela. Vendar tega nisem dosegla kar preko noči, marveč je to plod dvanajstletnega trdega dela in učenja.»

Za kratek čas

BALZAC — GRAFOLOG

Balzac se je ukvarjal tudi z grafologijo in trdil, da jo dobro razume. Neka dama mu je prinesla šolski zvezek. »Povej mi, mojster, kakšna bodočnost čaka učenca, ki je pisal v ta zvezek!« Balzac gleda, naguba svoje goste obrvi in vpraša: »Ali ste vi mati tega dečka? Morebiti sorodnica?« — »Ne mati, ne sorodnica, čisto nič nisem v sorodu z njim.« »No, potem pa vam lahko povem čisto resnico. Ta deček je malo priden in zabit, nikdar ne bo nič iz njega.« Dama, ki ni mogla zadržati smeha, pravi: »Kako to, gospod Balzac, da ne poznate več svoje lastne pisave.«

Mesto pod „STEKLENIM ZVONOM“

Univerzitetni profesor arhitekture na univerzi Illinois A. Richardson, je naredil načrt za velik »stekleni zvon«, ki naj bi pokrival veliko mesto. Prihodnje leto ima namen s tem novim projektom delati že praktične poizkuse.

Prednost mesta, ki bi bilo pod tako streho, bi bila, da bi mesto skozi vse leto imelo subtropsko podnebje — brez nalivov, kač škorpionov i. p. d. Ta »stekleni zvon« bi dopuščal pristop sončni svetlobi in toploti, mesto in prebivalce pa bi ščitil pred nezaželenimi vetrovi. V lepih dneh bi kupolo odprl da bi se mesto prezračilo. Električne centrale in tovarne, ki kvarijo zrak, pa bi postavili izven tega zvona. Dež bi odte-

kal po strehi v posebne prostore, kjer bi z različnimi kemikalijami vodo očistili.

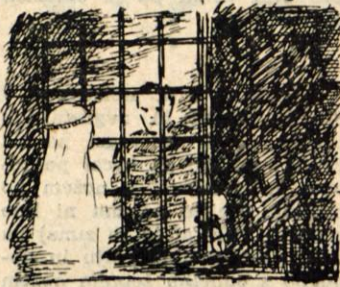
Gradbena tehnika bodočnosti — po misljenju profesorja — ni na ta način pridobila mnogo koristnega. Hiše bi lahko zidali brez streh, ker bi bilo tudi v primeru slabega vremena pod zvonom dovolj toplote še od sončnih dni.

Profesor Richardson že vidi mesta bodočnosti, katerih tovarniške četrti bi bile na odprtem prostoru, stanovanja delavcev pa pod kupolo iz plastične mase. »Stekleni zvon« bi visel 3—4 metre nad zemejsko površino, tako da ne bi oviral prometa. »Edino« vprašanje je še, kako bi se pod tako streho počutili ljudje.

Poroka za rešetkami

V Holandiji se poročajo tudi zaporniki

Poroka za rešetkami je v Holandiji, je bilo v njihovih zaporih že veliko primerov, da se je kdo izmed zapornikov poročil. Žene, ki žive na svobodi, sklenejo »poroko za rešetkami« s človekom, ki ga ljubijo, čeprav je ta kaznovan za daljšo dobo. Nvesta pri poroki živi v upanju, da bo kaznovani po zakonu kmalu pomiloščen.

Zakon je sklenjen v prisotnosti upravnika zavora in predstavnik državnega tožilstva. Matičar v zapisnik ne zabeleži

svatbenih ceremonij, marveč samo ime najbližjega mesta.

Med povabljenimi gosti so matičar, tovariši iz zavora in znanci ter sorodniki, ki žive na svobodi. Najstarejši iz celice ima svečan govor. Po uradnem delu »poroke za rešetkami« lahko servirajo kavo, ki ji sledi poročni valček z gramofonskih plošč.

Ko je vse končano in gostje odidejo, greta zakonca vsak na svoje. Eden v celico, drugi pa na svoj dom. O poročnem potovanju ali medenem mesecu ni govora. Toda če kazna ali dobro ponašanje kaznjencega dopuščata, zakonski drug, ki živi na svobodi, »lahko« upa, da bo v doglednem času uslišana prošnja za »poročni dopust na častno besedo«.

ZANIMIVOSTI

GOVORIL JE 127 UR BREZ PRESTANKA

Ni še dolgo tega, kar je bilo v Dublinu nenavadno tekmovalje v dolžini govora, na katerem je bil zmagovalec irski bolničar Kevan Ishen. Ta je govoril nepretrgoma 127 ur. Med tem časom mu je brada močno porasla, a ko je izrekel zadnjo besedo, je padel v nezavest.

V BELGIJI SO OSNOVALI KOMITE, KI BO PRIČAKAL MARSOVCE

Belgijski časopis je objavil, da je bil v Belgiji pred kratkim osnovan velik komite, ki bo čakal na tiste, ki bodo prišli iz Marsa na naš planet. Program njihovega sprejema predvideva velike povorke skozi mesta in vasi, svečane ceremonije, banket, na katerem bodo pili samo šampanjec in potem obiske v vseh bruselskih nočnih lokalih.

ŽE 46 LET NI SPAL

V eni londonskih bolnic zdravniki preiskujejo največje »fiziološko čudo« sedanjega časa — kmeta Williama Berneta On je star že 76 let in sam pravi kot njegove priče, da že dobrih 46 let ni spal. Zdravnikom se še ni posrečilo doseči, da bi starček zaspal, čeprav mu dajejo vsamogoča uspavalna sredstva.

NAJMANJŠA ŽARNICA NA SVETU

Inženirji podjetja Westinghous so skonstruirali žarnico, ki je manjša od vseh dosedanjih. Velika je kot glava čebulice. Nova žarnica bo služila za opremo različnih instrumentov na raketah, največ pa bo koristila v medicini. Najmanjša žarnica, ki so jo do sedaj uporabljali v bronhoskopiji, za preglede notranjih organov, je bila trikrat večja kot bo nova.

NAŠLI SO NAJVEČJE PAGANINJEVO DELO

13. marca 1831 je v Parizu koncertiral najslavnejši violinist Nikolo Paganini. Ob tej priliki je prvič izvajal svoje delo Četrty koncert. Po koncertu je partitura zmanjkala in mnogi so mislili, da je za vedno izgubljena. Pred kratkim pa so pri italijanskem krojaču našli en del te skladbe, a drugega pri nekem kontrabasistu med zavrženimi papirji. Tako bo prišlo do prve reprize šele letos, 123 let po premieri.

PRVI ATOMSKI NOSILEC LETAL

Ameriška mornarica je odločila, da bo zgradila veliko vojno ladjo. Nova ladja bo imela od 60.000 do 80.000 ton. Nova letalonosilka bo tipa »Forestal«. To bo četrti atomski plovni objekt. Za prenašanje toplotne energije od atomskih reaktorjev do kotlov bo koristila vodo pod visokim pritiskom. Atomski motor bo zamenjal parne stroje, ki imajo 250.000 konjskih sil.

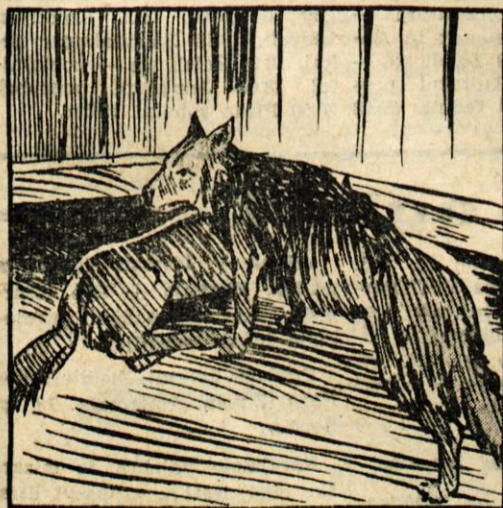
že pred dvajsetimi leti je britanska vlada prepovedala pristajati na majhnem otoku Renelu na Južnem Pacifiku, ki je približno 190 kilometrov oddaljen od Salomonovih otokov. Zakaj? Zato, da bi tisoč prebivalcev, kolikor jih živi na otoku, bilo izoliranih od ostalega sveta, da ne bi nihče imel vpliva na njihov družbeni razvoj, kar bi koristilo znanosti pri razlaganju družbenih ved. Na ta »hermetično« zaprt otok tudi še danes ne sme nihče stopiti. Angleški znanstvenik John Bradley in njegova soproga pa

sta bila doslej edini izjemi. Z nalogo, da nalovita ptice in žuželke za Britanski muzej, sta z dovoljenjem pristala na otoku. Prihod teh dveh je bil za otočane veliko presenečenje. Ko se je na otoku razširil glas, da so prišli beli ljudje, so vsi hiteli gledat »nenavadne tvore«.

Kakšno je življenje ljudi na tem osamljenem otoku? Otočani skoraj ves dan samo jedo in spijo, ribolov in plavanje pa jim je v zabavo. Še pred petdesetimi leti so živeli čisto primitivno — v kamni dobi. Vse svoje orožje in priprave so delali iz kamnja in še danes love ptice s pračami. Med različnimi predmeti (ogledala, sekire, noži i. p. d.), ki sta jih imela Angleža s seboj, je otočanom najbolj ugajala gorčica.

Ta majhna ekspedicija dveh ljudi na otoku Renelu je opravila svoje delo proti pričakovanju. 10.000 različnih ptičev in žuželk, med katerimi je mnogo primerkov, katerih naša znanost do danes še ni poznala, sta nalovila na tem majhnem otoku.

SEPAVEC • zgodba o volku • PO OLAFU ASLAGSSONU PRIREDIL V. DRŽAJ

105

Razburjenje se je Sepavcu počasi poleglo. Malo prej je bil še v dvomih, sedaj pa je videl kruto resnico: pred njim je ležala spremljevalka — mrtva. Dolgo je molčel stal pred njo... neizmerna je bila njegova žalost! Ni se mogel takoj znajti... Nato se je sklonil in jo poljubil... Ko je zagledal mesto, kjer jo je razrgala krogla, je sedel, dvignil glavo proti stropu ter od žalosti zategnjeno zatullil...

106

V tibi zimski noči je Sepavec stražil ob mrtvem truplu ljubljene volčice. Nenadoma se je zvonjal. Odločil se je vzeti ljubljeno s seboj. Previdno jo je zgrabil z zobmi in jo dvignil. Tisti hip pa, ko je hotel truplo spraviti v ravnotežje, so se vrata s tako silo zaprla, da se je stresla vsa koliba. Sepavec se je komaj osvobodil. Se preden je utihnil ropot, se je zavedel, da je jetnik. Povesil je glavo, nato pa je legel na ledena tla, ob mrtvo truplo...

107

Naslednje jutro sta se učenjaka prikradla do hišice. Ko ju je Sepavec zaslišal, je divje zatullil. Čez nekaj časa sta tujca nalahko odprla vrata in vrgla v sobo cunjio. Močan, neprijeten duh je napolnil poslednji kotiček malega prostora. Nekaj trenutkov kasneje je legel Sepavec omamljen poleg mrtve tovarišice. Nikoli več se ni imel prebuditi kot svobodnjak... Ko se je po dolgem času predramil, je bil uklenjen, težka veriga pa pritrjena na zid.

108

Popoldne je Bill Parker slučajno prijezdil k Franku, ki mu je povedal, v kako žalostnem položaju je Sepavec. »To je njegov konec!« je žalostno govoril Frank. »Osvoboditi ga moram!« je odgovoril Parker. Opolnoči sta se Bill in Frank napotila k hišici z namenom, da rešita Sepavca. Zalosten prizor se jima je nudil: Sredi sobe je viselo na močni verigi — Sepavčevo truplo. Po Sepavčevem mnenju je bila smrt lepša od suženjstva...

KONEC

